

WOMEN *of* ALMERE

50 portretten van vrouwen met
een migratie-achtergrond
door Lyla Carrillo Quan - van der Kaaden

**Welkom bij Women of
Almere! Ik ben Lyla Carrillo
Quan - van der Kaaden en
sinds 2017 werk ik op eigen
initiatief aan een serie
portretten van vrouwen die,
net als ik, vanuit een ander
land naar Almere kwamen.**

**Bekijk hier de foto's en
beluister onze levensverhalen
over hoe het is om te
wortelen in een nieuw land,
en in een nieuwe stad.**

**Wij zijn vrouwen van Almere,
dit is ons verhaal.**

Fotograferen met het hart

Vanwege de liefde, adoptie, een studie, op zoek naar veiligheid of soms puur toeval. Er zijn talloze redenen waarom mensen hun geboorteland verlaten. De overeenkomst tussen alle vrouwen uit de serie *Women of Almere* is dat ze een migratie-achtergrond hebben, in Almere terecht zijn gekomen en Almeerder zijn geworden. Deze vrouwen zijn je moeder, zus, collega, buurvrouw, yogajuf, moeder van school, de dame van de kerk, de vriendin van de sportclub of de zuster in het verpleeghuis; Almeerse vrouwen zoals je ze iedere dag kunt tegenkomen.

De vrouwen kijken ons aan, krachtig en zelfverzekerd, alsof ze willen zeggen 'weet je eigenlijk wel wie ik ben?'.

Meer dan 50 portretten uit bijna net zoveel verschillende landen laten we in het Stadsarchief Almere zien. Stuk voor stuk gemaakt door Lyla Carrillo Quan – van der Kaaden. Wie Lyla is en meer over haar eigen verhaal en drijfveren komt later aan de orde. Voor de serie foto's die ze maakte startte Lyla met vrouwen uit Latijns Amerika, het continent waar ze zelf vandaan komt. Later gingen ook vrouwen uit Afrika, Azië en Europa op de foto. Allemaal op eigen initiatief, niet in opdracht en zonder subsidie.

Voor de serie *Women of Almere* maakte Lyla niet alleen fotoportretten van de vrouwen, ze hield ook interviews en schreef die levensverhalen uit en publiceerde deze op de website womenofalmere.nl. Ze analyseerde ook alle verhalen, trok hieruit conclusies en maakte een boek, in drie talen, het Nederlands, Engels en Spaans. Speciaal voor de tentoonstelling waren meer dan de helft van de geportretteerden bereid om hun levensverhaal ook in te spreken, in één, twee of soms wel drie talen! Op deze manier zien we niet alleen hun gezicht maar horen we ook hun stem. In de tentoonstelling geven we dat aan met een 🎧.

Motivatie, inspiratie en hoop

De vrouwen die Lyla heeft vastgelegd vormen inmiddels een netwerk, door haar bij elkaar gebracht. Want Lyla laat haar geportretteerden met elkaar kennis maken en ze stimuleert uitwisseling. Dat past ook helemaal bij het doel dat Lyla zich bij aanvang stelde: een project ontwikkelen dat inspireert, motiveert en hoop biedt. Een project voor iedereen die ver van zijn of haar thuisland woont, maar ook voor alle mensen die willen begrijpen hoe het is om een toekomst in een nieuw land op te bouwen.

Silvia 🎧
Mexico
1958

"Eenmaal gesetteld in Almere wilde ik mijn favoriete hobby, Mexicaanse volksdans uitoefenen."

Angélica
Equador
1980

"Ik ben een van de eerste bewoners
van Nobelhorst."

De verhalen van de vrouwen van Almere zijn de verhalen van zoveel migranten-vrouwen over de hele wereld. Elk verhaal laat zien hoe je obstakels (zoals de taal) kunt overwinnen en hoe je kunt werken aan 'opnieuw beginnen zonder je wortels en identiteit te ontkennen'. Vandaar dat Lyla samen met de vrouwen ook foto's maakt over culturele uitingen, over klederdracht, culinaire tradities, muziek en dans. Daar zijn in de tentoonstelling een paar voorbeelden van te zien.

Waarom in het stadsarchief

Op een zonnige dag in september van 2020 stapte Lyla het stadsarchief binnen. Almere Boven, een tentoonstelling over luchtfoto's van de stad, was net geopend. Het was een succes, en druk, buiten stond een rij. Een vlotte vrouw sprak ons aan en vertelde gepassioneerd over een serie portretten en over levensverhalen van vrouwen. Haar vraag was of we een korte introductie over de nieuwe stad Almere konden schrijven voor een boek.

Vanuit het stadsarchief leverden we de gevraagde tekst en raakten geïnteresseerd in de serie portretten. We raakten verder met Lyla in gesprek, en nu, ruim een jaar na die eerste ontmoeting, openen we een tentoonstelling en kunnen we allemaal kennismaken met deze 50 stadgenoten.

**Lyla van der Kaaden en stadsarchivaris Ellis Kreuwels
bij het ondertekenen van de overeenkomst**

Hoe bijzonder is het – en wat een eer – dat het stadsarchief deze serie foto's en verhalen, met toestemming van Lyla en alle geportretteerden, mag toevoegen aan de collectie van de stad. Een meerstemmig verhaal over de geschiedenis van Almere, passend bij een stad met inwoners met 148 of meer nationaliteiten. *Women of Almere* voegt een nieuwe laag toe aan de rijke schatkist van beelden en verhalen die het stadsarchief al jaren opneemt.

Wie is Lyla zelf

Lyla legde de verhalen en portretten van al deze vrouwen vast. Maar wie is ze eigenlijk zelf? Lyla werd een halve eeuw geleden geboren in Quetzaltenango en groeide op in Guatemala Stad, de grootste stad van Midden-Amerika. Al werd ze best beschermd opgevoed, haar ouders stimuleerden haar om de vleugels uit te slaan, en zo ging ze als 11-jarige exchange student naar Iowa in de USA. Ze ging in haar tienerjaren vaker terug, studeerde later in Amerika en Frankrijk, en werkte als au pair in Parijs.

In de zomer van 1992 ging ze op Interrail. In de trein van Griekenland naar Turkije kwam ze een Nederlandse jongen tegen: Jan. Later ging ze bij hem langs in Nederland en sinds die tijd zijn ze samen. Ze trouwden en woonden eerst in Maassluis. Mede door Lyla's heimwee vertrokken ze samen naar Guatemala waar Lyla werkte voor de Nederlandse ambassade. Guatemala is niet een heel veilig land en van dichtbij maakte ze erg vervelende dingen mee. Toen ze kinderen kregen besloten ze dat de kansen voor hen in Nederland veel groter waren. Vanwege haar man's werk kwamen ze in Almere terecht.

Haar eigen proces om te wennen aan een nieuw land en de vele vragen waar je voor komt te staan, zijn mede aanleiding voor haar project. Hoe voed je je kinderen op in een land dat je nog niet goed kent? Hoe vertel je de huisarts over je klachten en hoe ga je om met heimwee? Ze vroeg zich af hoe andere migrantenvrouwen daar mee omgaan. Lyla zocht naar antwoorden en vond steun in het contact met anderen, en in het delen van ervaringen. Realiseren dat je niet de enige bent met vragen en onzekerheden hielp haar. En bood haar ook een manier om te laten zien dat je positief moet zijn en je kansen moet grijpen. Een oud Hollands gezegde is niet voor niets 'gedeelde smart is halve smart'.

Zo begon ze met het maken van fotoportretten en het verzamelen van de ervaringen van anderen. 'In al die verhalen hoor ik stukjes van mijn eigen verhaal terug', vertelt Lyla hierover. De levensverhalen laten het migratieproces zien, hoe het is om te wortelen in een nieuw land, en in een nieuwe stad. Een proces met ups en ook downs. Dat besef en inzicht wil ze delen met ons allemaal en verklaart de enorme drive waarmee ze aan dit – en al weer aan een nieuw – project werkt.

Piñatas werden oorspronkelijk gemaakt in de vorm van een ster, die de zeven hoofdzonden voorstelden. Nu worden ze in Latijns-Amerika in verschillende vormen gemaakt en maken deel uit van zowel kinderfeesten als feestdagen. Een voorbeeld van een traditie die ook in Nederland en in Almere steeds vaker voorkomt. ►

Sandra
Mexico
1971

"Door middel van mijn werk, het maken van piñatas, breng ik vreugde en kleur op feestjes."

Benedicte
Ghana
1970

"Ik hou van de speciale bus- en fietspaden
en van het feit dat bijna iedereen op de
fiets zit."

Dat deze fotoserie van Lyla er überhaupt is gekomen is alleen aan Lyla's doorzettingsvermogen te danken. Dóórgaan en volhouden, dat is Lyla ten voeten uit. Sinds 2017 werkte ze aan deze serie en een paar keer gooide ze bijna de handdoek in de ring. Een jongere zus die plotseling overleed, gebrek aan steun, de covid-19 pandemie en andere tegenslagen overwon ze. Onvermoeibaar en vastbesloten ging ze door, mede in nagedachtenis aan haar zus.

Contact maken via foto's

Als fotograaf heeft Lyla een bijzondere aanpak. Ze is zeker geen fotograaf van het type 'rits-rats-klaar'. Ze verdiept zich in de geportretteerde, neemt de tijd, vraagt naar hobby's, naar traditionele kleding, helpt met de make-up. Een fotosessie kan wel even duren, en dat is een understatement. En tussen het fotograferen door wordt er gepraat.

Eigenlijk gaat het Lyla niet eens om de foto. De foto is alleen maar het middel. Contact maken, uitwisselen, stimuleren, op weg helpen, daar gaat het haar nog meer om. Samen lachen en, ook dat gebeurt regelmatig, samen huilen. Over heimwee, over familie die je zo weinig kunt zien, ouders die overlijden terwijl je niet tijdig naar de begrafenis kunt, zorgen over de kinderen, over het niet begrepen worden in je nieuwe land. 'Migratierouw' noemt Lyla dat.

Met haar camera maakt Lyla foto's van de buitenkant, maar ze fotografeert vanuit haar hart, en dat kijkt vooral naar iemands binnenkant. De foto's die we hier zien zijn slechts het fysieke eindresultaat van haar werk. Achter de beelden liggen eindeloos mooie en intense verhalen. Soms lichten de levensverhalen tipjes op van de sluier van iemands innerlijke wereld.

Luister, lees en kijk, maar ik raad u vooral aan om de foto's te zien als een uitnodiging om nader kennis te maken, om door te vragen, te luisteren. Hier, bij deze *Women of Almere*, maar ook bij je collega, je buurvrouw, die moeder van school en

Michel Langendijk
september 2021

Michel werkt bij het Stadsarchief Almere en stelde met Lyla de tentoonstelling samen.

Amezary 🎧
Mexico
1980

"Pas in Nederland ontdekte ik mijn
glutenallergie, want in Mexico aten we
alleen tortilla's van mais."

Dit is ook Amezary maar
dan in kledingdracht.

Pelee
Myanmar
1993

"Sinds vorig jaar ben ik weer aan
het werk in een verpleeghuis waar ik
ouderen help."

Fiona
Nieuw-Zeeland
1975

"Ze konden opgroeien in een multi-
culturele samenleving waar meertaligheid
normaal is."

Miggonette
Suriname
1955

"Ik heb veel gefietst door Almere Poort
toen er nog alleen maar zand was."

Shanti
Nepal
1977

"Mijn Nederlandse vader heeft
mij opgehaald in een weeshuis in
Kathmandu."

Openingstijden & cultureel programma

Women of Almere is geopend op woensdag, donderdag en vrijdag van 13.00 – 17.00 uur, en op verzoek in Stadsarchief Almere, Stadhuispromenade 2 in Almere Stad (onder de bibliotheek).

Aanvullend is de tentoonstelling op een aantal **open zaterdagen** te bezoeken met op die dagen ook een cultureel programma met bijvoorbeeld dans, muziek, hapjes en korte workshops.

16 oktober 2021	Open zaterdag met cultureel programma.
30 oktober 2021	Open zaterdag naar aanleiding van Día de los Muertos weekend met o.a. dans, schminken en hapjes.
13 november 2021	Open zaterdag met cultureel programma Zuid-Amerika o.a. Venezuela.
4 december 2021	Open zaterdag met cultureel programma over eindejaarstradities over de hele wereld.
29 januari 2021	Open zaterdag met cultureel programma over Pioniers van Almere o.a. El Salvador.
12 februari 2021	Open zaterdag met cultureel programma o.a. over Spanje en andere landen.

Café Cultura

Tijdens openingsdagen is een van de geportretteerden aanwezig om over haar haar eigen ervaringen te vertellen, met regelmatig rond 14.00 uur korte activiteiten en gesprekken Spaanse conversatie. Deze zijn gratis en zonder inschrijving toegankelijk. Incidenteel zijn er workshops met inschrijving.
www.womenofalmere.nl / stadsarchief.almere.nl

Levende Verhalen

Lyla organiseert de komende maanden in samenwerking met diverse organisaties in Almere culturele activiteiten naar aanleiding van de tentoonstelling. Met **de nieuwe bibliotheek** is dat een aantal thematische filmvoorstellingen en activiteiten zoals op zondag **31 oktober 2021** van 13.00 - 17.00 ter ere van de Día de los Muertos met diverse workshops (o.a. piñata maken), en de vertoning van de film *Coco*. Op zaterdag **20 november** 14.00u Cineforum met vertoning

van de film 'Ja Jaula de Oro' over Guatemala en Mexico met nagesprek met geportretteerden en op zaterdag **22 januari 2022** een Cineforum met vertoning van de film 'Bien Mal' over El Salvador met nagesprek met Salvadoranen uit Almere. zie denieuwebibliotheek.nl

Op **12 december 2021** van 13.00 - 17.00 uur vindt in het **Cultuurhuis** in Buiten het programma "Het verhaal van Lyla en de *Latin Women of Almere*" plaats, met muziek, dans, gastronomie, film en Bingo en/of Loteria Mexicana. En in januari 2022 een Cineforum n.a.v. de film 'La Camioneta'. Zie cultuurhuisalmerebuiten.nl

Met **Bureau Gelijke Behandeling** organiseert Lyla maandelijks in de tentoonstelling in het stadsarchief een bijeenkomst over sociaal-culturele thema's: op vrijdag **5 november** 11.00 uur een bijeenkomst over verlies en rouw, op vrijdag **3 december** 11.00 over adoptie, vrijdag **21 januari** 11.00 over culturele verschillen op de arbeidsmarkt en op vrijdag **4 februari** 11.00 over migratie en taalrouw. Aanmelden voor deze bijeenkomsten via de website.

Een uitgebreid programma met aanvullende informatie over alle bijeenkomsten staat op stadsarchief.almere.nl

Boek Latin Women of Almere

Het fotoproject *Women of Almere* is ontstaan op eigen initiatief van Lyla Carrillo Quan – van der Kaaden. Zonder subsidie maakte zij de afgelopen jaren de foto's, interviewde de vrouwen en bracht, na een crowdfunding in eigen beheer, het boek *Latin Women of Almere* in het Nederlands, Spaans en Engels uit.

Haar boek is te koop op de tentoonstelling voor € 45,- en ook bij de VVV winkel in Almere Stad of via haar projectwebsite www.womenofalmere.nl

U kunt het werk van Lyla ook ondersteunen met een donatie via www.womenofalmere.nl/doneer

Zina
Irak
1972

"Ik ben dankbaar dat ik mag leven in deze stad die ons veiligheid biedt."

Sanobèr
Pakistan
1980

"Ik gebruik iedere mogelijkheid om Nederlands te oefenen, zoals in het buurthuis."

Women of Almere video

Bij de tentoonstelling *Women of Almere* heeft het stadsarchief een korte video laten maken. Maak kennis met Lyla van der Kaaden en met drie geportretteerde vrouwen uit Almere: Benedicte, Mirna en Maite, geboren in respectievelijk Ghana, Honduras en Spanje. Zij vertellen over het project en wat het voor hen heeft betekend om mee te werken. De video is te zien op de verhalentafel in het stadsarchief en op het Youtube kanaal van het stadsarchief: www.tinyurl.com/WoAvideo

De verhalen van *Women of Almere* laten zien hoe mensen van verschillende nationaliteiten elementen van hun eigen cultuur (bijvoorbeeld eten, muziek, dans, taal, kleding en tradities) in stand houden, deze tegelijkertijd combineren met typisch Nederlandse gebruiken én deze regelmatig ook weer overdragen op andere mensen in Nederland. ►

Women of Almere A-Z

Scan de zwarte code en lees een levensverhaal op de site www.womenofalmere.nl en/of scan de rode qr-code en beluister het verhaal via het Youtube kanaal van Stadsarchief Almere. Of ga naar www.tinyurl.com/WoAAudio

Alejandra
Argentinië
1967

Alejandra
Argentinië

Alicia
El Salvador
1952-2019

Amezary
Mexico
1980

Cristina
Colombia

Delphine
Kameroen
1972

Amezary
Mexico

Angélica
Ecuador
1980

Delphine
Kameroen

Eglet
Zimbabwe
1980

Angélica
Ecuador

Beatriz
Uruguay

Eglet
Zimbabwe

Eliana
Indonesië

Beatriz
Venezuela
1953

Beatriz
Venezuela

Eliana
Indonesië

Elvira
Guatemala
1953

Benedicte
Ghana
1970

Benedicte
Ghana

Elvira
Guatemala

Ester
Brazilië
1976

Bianca
Niaragua
1975

Cecilia
Chili
1970

Eveline
Indonesië
1979

Eveline
Indonesië

Ewa
Polen
1967

Fiona
Nieuw-Zeeland
1975

Magnolia
Colombia
1967

Maite
Spanje
1973

Fiona
Nieuw-Zeeland

Gbemisola
Nigeria
1990

Maite
Spanje

Margaret
Engeland
1975

Ivette
Mexico
1969

Ivette
Mexico

Margaret
Engeland

Maria
Peru
1975

Jantine
Liberia
1972

Jantine
Liberia

Maria
Peru

Maricarmen
Ecuador
1971

Jensys
Dominicaanse
Republiek
1986

Leila
Iran
1970

Miggonette
Suriname
1955

Miggonette
Suriname

Leila
Iran

Lellany
Cuba
1974

Mirna
Honduras
1968

Mirna
Honduras

Lellany
Cuba

Liana
Venezuela
1968

Nili
Israel
1971

Paulina
Chili
1968

Lyla
Guatemala
1971

Lyla
Guatemala

Pelee
Myanmar
1993

Ranessa
Filipijnen
1978

Rocío
Mexico
1982

Rosa
Peru
1980

Vanny
Bolivia
1980

Vanny
Bolivia

Rosa
Peru

Rosa
Venezuela
1965

Zina
Irak
1972

Rossi
Mexico

Sandra
Mexico
1971

Sanober
Pakistan
1980

Sergia
Panama
1959

Shamim
Afghanistan
1973

Shamim
Afghanistan

Shanti
Nepal
1977

Silvia
Mexico
1958

Silvia
Mexico

Udine
Aruba
1965

Udine
Aruba

Valeria
Uruguay
1978

Colofon

Samenstelling

Michel Langendijk (Stadsarchief Almere)
Lyla Carrillo Quan – van der Kaaden (101Studio)

Foto's en interviews

Lyla Carrillo Quan – van der Kaaden

Vertaling interviews

Babette Rondón Fontein

Vormgeving

Rafaella Wang

Prints

MASA print, Almere

Video

Clipjesfabriek

Met dank aan alle geportretteerden, Sandra Quan, Gertrudis Naulin, Angélica Carranza, Dailyn Méndez, Ambassade van Guatemala, Frank Langeveld, Marcel Verkaik, Jan, Hendrik en Suzanne van der Kaaden en Atalja Willemen.

Voor het culturele randprogramma 'Levende Verhalen' dat Lyla van der Kaaden tussen oktober 2021 - maart 2022 op diverse locaties organiseert dankt zij: Cultuurfonds Almere, Growing Green Cities, Almere City Marketing, de nieuwe bibliotheek, Cultuurhuis Buiten, Bureau Gelijke Behandeling Flevoland en Stadsarchief Almere.

Stadsarchief Almere

Stadhuispromenade 2
1315 XP Almere

Voor meer informatie zie stadsarchief.almere.nl

Voor vragen of het maken van een afspraak mail naar: stadsarchief@almere.nl

ISBN/EAN 978-90-813003-5-3

WOMEN *of* ALMERE

Women of Almere in Stadsarchief Almere

Sinds juli 2021 zijn de portretten van *Women of Almere* opgenomen in de collectie van Stadsarchief Almere. Daarmee zijn de foto's en levensverhalen onderdeel geworden van de geschiedenis van de stad. Almere heeft inwoners met meer dan 148 nationaliteiten en het Stadsarchief is heel blij met deze verrijking van de collectie.

Ter ere van de schenking van Lyla stelden we samen met haar de tentoonstelling *Women of Almere* samen. Deze is van 14 oktober 2021 – maart 2022 in het stadsarchief te zien.